ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ
17.11.2026 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

bTV Radio

√ Васил Велев: „Държавният дълг ще достигне 55 милиарда евро до 2029 г.“

Бюджетът за следващата година поставя като основна цел оздравяването на публичните финанси и съдържа опит за овладяване на ръста на държавните разходи. Въпреки това консолидацията остава сравнително бавна, а държавният дълг и лихвените плащания продължават да нарастват. Това коментира **председателят на Общото събрание на Асоциацията на индустриалния капитал в България Васил Велев.**

По думите му в проектобюджета има заявена воля за ограничаване на харченето на средства, с които държавата реално не разполага.

„Оздравяването на публичните финанси е посочено и като първа цел при презентацията от премиера на бюджета в УНСС. Опитът за овладяване на ръста на разходите и харченето на пари, които нямаме, които не сме спечелили, е факт“, заяви Велев.

Той обаче подчерта, че предприетите мерки за финансова консолидация можеха да бъдат и по-смели. Според представените прогнози държавният дълг ще достигне 55 милиарда евро до 2029 г. при 35 милиарда евро през миналата година.

„Виждате за какъв ръст става дума. Имаме удвояване на лихвените плащания за следващата година спрямо миналата и това няма как да не прави впечатление“, посочи председателят на Общото събрание на АИКБ.

Велев обърна внимание и на необходимостта бюджетната политика да съчетава оздравяването на публичните финанси с подкрепа за икономическия растеж, запазване на социалната подкрепа и повишаване на доходите.

Според него подходът с постепенно забавяне на ръста на разходите цели да даде време на икономиката и приходите в бюджета да се доближат до размера на публичните разходи.

„Може би това е всъщност и правилният подход, защото едно рязко свиване на разходите ще доведе до по-силно забавяне на икономиката и съответно до възможен и по-голям дефицит от този, който се планира“, коментира Васил Велев.

Така според него предизвикателството пред бюджетната политика е да се намери баланс между ограничаването на задлъжняването и запазването на условията за икономически растеж.

Целият коментар по темата слушайте тук.

АИКБ

√ АОБР настоява за единно прилагане на правилата за обществените покани и спиране на спорните финансови корекции по проекти по ПРР 2021-2027

Ние, национално представителните организации на работодателите, се обръщаме към Вас по повод серия от писма по чл. 73, ал. 2 от ЗУСЕФСУ, с които Управляващият орган (УО) на ПРР 2021–2027 уведомява бенефициенти – големи предприятия по процедура BG16FFPR003-4.006 „Подкрепа за производствени инвестиции в големи предприятия в регион Стара Загора“ (Фонд за справедлив преход) – за намерение да определи финансови корекции в размер на 10 % върху договори за доставка на производствено оборудване. Констатациите са свързани с два типа условия, които се срещат в десетки публични покани по програмата и са дългогодишна практика при възлагането по ПМС № 4/2024 г. и предхождащото го ПМС № 160/2016 г.

Писмата, които са повод за настоящата позиция, са изпратени в периода 26–28.10.2026 г. и засягат процедури „избор с публична покана“ по чл. 50, ал. 1 от ЗУСЕФСУ, проведени през юни – август 2026 г. за доставка, монтаж и въвеждане в експлоатация на металообработващи машини и автоматизирани линии (в приложение). Във всички процедури поканите са публикувани в ИСУН, няма отстранени кандидати, няма искания за разяснения и всички подадени оферти са допуснати и оценени. УО не твърди, че конкретно лице е било възпрепятствано да участва, нито че условията са насочени към определен производител или модел – напротив, в самите писма изрично се посочва, че съвпадението между праговите стойности и офертата на избрания изпълнител „само по себе си не доказва, че методиката е насочена към конкретен кандидат или конкретен продукт“.

Констатациите са от два типа и се повтарят дословно от процедура в процедура:

1. Критерий за подбор – изискване кандидатът да е изпълнил през последните три години не по-малко от две доставки, сходни с предмета на процедурата, при дефиниция на сходния предмет чрез „договори за доставка на металообработващи машини“ и доказване със списък и референции за добро изпълнение (ИСУН, раздел III.2.3 от поканата).
2. Методика за оценка – критерий „оптимално съотношение качество/цена“ с тежест 30% за цената и 70% за допълнителни технически характеристики, при което точките по отделните характеристики се присъждат при достигане на предварително обявена прагова стойност или при наличие на определена функционалност.

За всяка от двете констатации УО предвижда финансова корекция от 10 % по т. 11, буква „а“ от Приложение №1 към чл. 2, ал. 1 от Наредбата за посочване на нередности (ПМС №57/2017 г.), като единственият мотив за прилагане на основния, а не на намаления (5%) процент е, че по процедурата е постъпила една оферта.

Проблемът е системен, а не индивидуален. Преглед на публично достъпните в ИСУН покани по същата процедура BG16FFPR003-4.006 показва, че изискване за две изпълнени сходни доставки е използвано от още седем бенефициента в единадесет покани, обявени между юни и октомври 2026 г., а в три покани се изискват три доставки; дефиниране на сходния предмет чрез „договори за доставка“ и доказване чрез „референции за добро изпълнение“ също се срещат при други бенефициенти. Ако тълкуването на УО бъде потвърдено, то ще трябва да бъде приложено към значителна част от проектите по Фонда за справедлив преход в региона на Стара Загора, с корекции от порядъка на стотици хиляди евро по един-единствен проект и милиони евро в рамките на процедурата. Това засяга пряко целта на фонда – ускорена трансформация на икономиката на региона в изключително кратки срокове – и доверието на бизнеса в предвидимостта на правилата.

На основание изложеното и за законосъобразно и целесъобразно преодоляване на поставения проблем предлагаме да проведем работна среща в удобно за страните време с оглед на постигане на най-добро решение. Предвид това считаме, че до изясняване на единния подход и провеждане на предложената среща не следва да бъдат постановявани финансови корекции на посочените основания. Необходимо е тълкуването и прилагането на ПМС № 4/2024 г. да бъдат уеднаквени между управляващите и одитните органи и да се гарантира, че последващо въведени указания няма да се прилагат към вече проведени процедури.

Приложение: Подробно изложение на проблема и предложения за решение.

Целият текст на позицията четете тук.

АОБР

√ АОБР настоява за единно прилагане на правилата за обществените покани и спиране на спорните финансови корекции по проекти по ПРР 2021-2027

Ние, национално представителните организации на работодателите, се обръщаме към Вас по повод серия от писма по чл. 73, ал. 2 от ЗУСЕФСУ, с които Управляващият орган (УО) на ПРР 2021–2027 уведомява бенефициенти – големи предприятия по процедура BG16FFPR003-4.006 „Подкрепа за производствени инвестиции в големи предприятия в регион Стара Загора“ (Фонд за справедлив преход) – за намерение да определи финансови корекции в размер на 10 % върху договори за доставка на производствено оборудване. Констатациите са свързани с два типа условия, които се срещат в десетки публични покани по програмата и са дългогодишна практика при възлагането по ПМС № 4/2024 г. и предхождащото го ПМС № 160/2016 г.

Писмата, които са повод за настоящата позиция, са изпратени в периода 26–28.10.2026 г. и засягат процедури „избор с публична покана“ по чл. 50, ал. 1 от ЗУСЕФСУ, проведени през юни – август 2026 г. за доставка, монтаж и въвеждане в

експлоатация на металообработващи машини и автоматизирани линии (в приложение). Във всички процедури поканите са публикувани в ИСУН, няма отстранени кандидати, няма искания за разяснения и всички подадени оферти са допуснати и оценени. УО не твърди, че конкретно лице е било възпрепятствано да участва, нито че условията са насочени към определен производител или модел – напротив, в самите писма изрично се посочва, че съвпадението между праговите стойности и офертата на избрания изпълнител „само по себе си не доказва, че методиката е насочена към конкретен кандидат или конкретен продукт“.

Констатациите са от два типа и се повтарят дословно от процедура в процедура:

1. Критерий за подбор – изискване кандидатът да е изпълнил през последните три години не по-малко от две доставки, сходни с предмета на процедурата, при дефиниция на сходния предмет чрез „договори за доставка на металообработващи машини“ и доказване със списък и референции за добро изпълнение (ИСУН, раздел III.2.3 от поканата).
2. Методика за оценка – критерий „оптимално съотношение качество/цена“ с тежест 30% за цената и 70% за допълнителни технически характеристики, при което точките по отделните характеристики се присъждат при достигане на предварително обявена прагова стойност или при наличие на определена функционалност.

За всяка от двете констатации УО предвижда финансова корекция от 10 % по т. 11, буква „а“ от Приложение №1 към чл. 2, ал. 1 от Наредбата за посочване на нередности (ПМС №57/2017 г.), като единственият мотив за прилагане на основния, а не на намаления (5%) процент е, че по процедурата е постъпила една оферта.

Проблемът е системен, а не индивидуален. Преглед на публично достъпните в ИСУН покани по същата процедура BG16FFPR003-4.006 показва, че изискване за две изпълнени сходни доставки е използвано от още седем бенефициента в единадесет покани, обявени между юни и октомври 2026 г., а в три покани се изискват три доставки; дефиниране на сходния предмет чрез „договори за доставка“ и доказване чрез „референции за добро изпълнение“ също се срещат при други бенефициенти. Ако тълкуването на УО бъде потвърдено, то ще трябва да бъде приложено към значителна част от проектите по Фонда за справедлив преход в региона на Стара Загора, с корекции от порядъка на стотици хиляди евро по един-единствен проект и милиони евро в рамките на процедурата. Това засяга пряко целта на фонда – ускорена трансформация на икономиката на региона в изключително кратки срокове – и доверието на бизнеса в предвидимостта на правилата.

На основание изложеното и за законосъобразно и целесъобразно преодоляване на поставения проблем предлагаме да проведем работна среща в удобно за страните време с оглед на постигане на най-добро решение. Предвид това считаме, че до изясняване на единния подход и провеждане на предложената среща не следва да бъдат постановявани финансови корекции на посочените основания. Необходимо е тълкуването и прилагането на ПМС № 4/2024 г. да бъдат уеднаквени между управляващите и одитните органи и да се гарантира, че последващо въведени указания няма да се прилагат към вече проведени процедури.

Приложение: Подробно изложение на проблема и предложения за решение.

Важни обществено-икономически и политически теми

БНТ

√ Бюджет 2027: В ресорната комисия ще гледат план-сметката на първо четене

Проектобюджетът за 2027 година ще бъде разгледан на първо четене на извънредно заседание на ресорната комисия в парламента, заедно с бюджетите на държавното обществено осигуряване и на Националната здравноосигурителна каса.

План-сметката беше приета вчера от Министерския съвет и беше внесена в Народното събрание. Бюджетът и мотивите към него са изготвени при прогноза за растеж на икономиката от 2,5% през 2027 г. Средногодишната инфлация се очаква да бъде четири на сто.

Заложени са над 55 млрд. евро разходи, над 51 млрд. приходи и бюджетен дефицит в рамките на 4,9 млрд. евро, или 3,5 на сто от БВП на касова основа.
От 1 януари се увеличава минималната работна заплата на 660 евро. От 1 юли пенсиите ще бъдат увеличени по швейцарското правило, увеличават се заплатите в бюджетния сектор с 5%, замразяват се възнагражденията в сектор „Сигурност", учителските заплати се увеличават с 7,5 на сто.
В бюджета е заложено увеличение и на приходната част – въвежда се данък свръхпечалба в шест сектора от 33%, както и нов акциз върху мощните автомобили.

√ Министър Ива Петрова: Няма да има промяна в цената на тока и парното до 30 юни 2027 г.
Няма да има промяна в цената на електрическата енергия до 30 юни 2027 г. Гарантирана е и липсата на промяна в цената на парното през отоплителния сезон. Това заяви министърът на енергетиката Ива Петрова след заседанието на правителството, на което беше приет проектът на бюджет за следващата година.
За българските домакинства чрез бюджета на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" е гарантирано, че няма да има промяна в цената на електрическата енергия в рамките на регулаторния период, т.е. до 30 юни 2027 г. Гарантирана е и липсата на промяна в цената на парното през отоплителния сезон, както и осигуряването на допълнителна подкрепа във връзка с цената на природния газ за домакинствата, които го използват директно за отопление, обясни министърът.
По думите на Петрова непосредственото предизвикателство е справянето с нестабилните и нарастващи цени на електроенергията и природния газ:
"Искам да ви уверя, че с бюджета, който приехме, са въведени и гарантирани всички механизми за защита и подкрепа във връзка с растящите цени, както и за осигуряване на предвидимост за българските домакинства и индустрията."
По отношение на българския бизнес енергоемките предприятия получават подкрепа с повишен интензитет от 70 на сто спрямо пазарната цена. Този интензитет е допустим съгласно европейската мярка за подкрепа на чистата индустрия във връзка с цените на електроенергията.
"В диалог сме с Европейската комисия, за да преминем и през административната процедура за промяна на решението за държавна помощ и да можем ефективно да приложим мярката", обясни Петрова.
За цялата индустрия е осигурен компенсаторен механизъм до юни 2027 г. чрез комбинирана подкрепа. Механизмът е подобрен чрез Българската банка за развитие, като ликвидната подкрепа в рамките на месеца при цени на енергията над 180 евро за мегаватчас е увеличена с допълнителни 15 евро за мегаватчас. По този начин се удовлетворява едно от основните искания на бизнеса за осигуряване на своевременна ликвидна подкрепа, каза още Петрова.
По отношение на цената на природния газ "Булгаргаз" продължава да осигурява доставки на конкурентни цени за българските домакинства, топлофикационните дружества и бизнеса. Цената остава с между 30 и 40 на сто под пазарните нива, заяви Ива Петрова.

БНР

√ Газът в Европа поевтинява към 86 евро за мегаватчас
Цената на природния газ в Европа се понижи към 86 евро за мегаватчас, като търговците на синьото гориво претеглят фактори като по-мекото време и рекордния износ от САЩ - от една страна, и продължаващите опасения относно ниските зимни запаси на стария континент – от друга.
Към 14.00 часа българско време фючърсите на нидерландския газов хъб TTF с доставка през декември се понижават с 5,4% към 86 евро за мегаватчас, поевтинявайки за втора поредна сесия на търговия, след като през миналата седмица поскъпнаха с близо 6% до 97,74 евро/MWh.
Подкрепа за това поевтиняване оказват очакванията, че през следващите няколко дни в Европа ще настъпи по-меко време, което вероятно ще ограничи търсенето на синьо гориво за отопление.
Същевременно към все още силно напрегнатия световен пазар се насочват допълнителни количества на втечнен природен газ от САЩ, след като там бе достигнато ново рекордно ниво на добив.
В събота доставките по газопроводи към съоръженията за втечнен природен газ (LNG) в САЩ достигнаха рекордното ниво от 21,8 милиарда кубични фута – ръст от 12% спрямо същия период на миналата година, сочат данни на Блумбърг.
Според данните, през изминалия уикенд доставките по газопроводи към проекта "Голдън Пас" са достигнали рекорден връх, а тези към "Сабин Пас" са се повишили до най-високото си ниво от април 2026 г. насам.

Световният пазар на газ обаче остава в крехко равновесие: подобрените перспективи за предлагането се неутрализират от засиленото търсене през зимата и острата конкуренция между купувачите. Към 15-и ноември европейските газохранилища са запълнени на около 70,55% - значително под петгодишната средна стойност за този сезон от 89%, след като неотдавнашните застудявания на стария континент доведоха до по-голямо потребление на гориво.

Междувременно, през уикенда Иран предприе действия срещу база за американски хеликоптери в Бахрейн, като същевременно подчерта, че възможността за прекратяване на конфликта остава отворена. Продължават и нападенията срещу плавателни съдове в Ормузкия проток и района около него.

Това предполага, че цените на газа в Европа ще останат високи, докато конфликтът не бъде разрешен.

Конфликтът наруши доставките на близо една пета от световния износ на втечнен природен газ от Персийския залив, принуждавайки Европа да се конкурира с Азия за ограничените количества.

√ Кр. Георгиева: Световната икономика стои "на един крак" – изкуственият интелект

Световната икономика стои "на един крак - този на изкуствения интелект", заяви в понеделник управляващият директор на Международния валутен фонд (МВФ) Кристалина Георгиева. Тя предупреди, че прекомерната зависимост от този сектор застрашава световната финансова стабилност.

В интервю за CNBC, проведено в кулоарите на срещата на върха на Асоциацията на нациите от Югоизточна Азия (ASEAN) във Филипините, Георгиева посочи, че "внезапен спад в инвестиционното доверие и оттегляне от сферата на изкуствения интелект" биха могли да отслабят икономическия растеж.

"Имаме световна икономика, която стои на един крак – крака на изкуствения интелект. Ако този крак се разклати, това може да доведе до проблеми с финансовата стабилност", предупреди Георгиева.

Според оценки на МВФ, т.нар. "кръгово финансиране" между компаниите в сектора на ИИ – при което средства, инвестирани в дадена компания, в крайна сметка се връщат при инвеститора под формата на поръчки за покупки – е достигнало малко над 1 трилион долара. Две трети от тази сума са осигурени чрез дългово финансиране.

"Това не е огромна сума, но ръстът ѝ е много бърз", отбеляза Георгиева.

В центъра на тези кръгови финансови сделки е компанията Nvidia, чиято пазарна капитализация спадна с над 1 трл.н долара през последния месец. Последствията от разкритията за извънбрачните връзки на изпълнителния директор на производителя на чипове Дженсън Хуан – включително с жена, заподозряна в шпионаж в полза на Китай, предизвикаха разпродажба в световен мащаб на акции на компании, свързани с изкуствения интелект. Това насочи вниманието към ролята на Nvidia като ключов финансист на изграждането на инфраструктурата за ИИ.

В скорошен анализ експертът от UBS Тим Аркури посочва, че едно евентуално оттегляне на финансирането от страна на Nvidia може лесно да извади 50 милиарда долара или повече от системата – и то в момент, когато повишаващите се лихвени проценти вече оскъпяват корпоративното кредитиране.

Предупреждението на Кристалина Георгиева идва в момент, когато развитието на изкуствения интелект служи като критичен двигател на растежа за световната икономика, подкрепяйки търговията и инвестициите.

През октомври МВФ повиши прогнозата си за глобалния икономически растеж през 2026 г. до 3,1%. Това се дължи на факта, че големите икономики разчитат на ИИ инвестиции, за да стимулират растежа, който иначе би бил ограничен от енергийната криза, породена от войната с Иран. Според оценки на институцията, около 40% от работната сила в световен мащаб ще бъдат засегнати от изкуствения интелект (ИИ).

От Capital Economics пък посочват, че до 80% от скорошния ръст на глобалния износ се дължи на стоки, свързани с ИИ.

Георгиева отбеляза, че инвеститорската треска около ИИ отразява очаквания, които изпреварват реалните постижения на технологията до момента. По думите ѝ, "склонни сме да избързваме", докато пазарните оценки растат, което прави неизбежни "някои корекции".

През октомври МВФ предупреди, че краткосрочно разочарование може да предизвика хаотична корекция при различните класове финансови активи. В най-лошия сценарий – ако ИИ не успее да оправдае високите пазарни очаквания, цените на акциите в САЩ биха могли да спаднат с 20% през 2026 г., а глобалният брутен продукт до 2028 г. да се окаже с 1,1% под първоначалните прогнози.

През последните седмици световните фондови пазари – включително американските производители на чипове – се намират под сериозен натиск от продажби. Тази седмица интересът на инвеститорите към сектора на ИИ е подложен на ново изпитание, предвид предстоящото обявяване на финансовите резултати на Nvidia във вторник вечерта и очакваното мащабно излизане на борсата на компанията Anthropic.

Кристалина Георгиева определи скорошните пазарни колебания като "дисциплинирани" и малко вероятни да прераснат в събития, които биха застрашили световната икономика, но същевременно призова към предпазливост.

"Трябва да бъдем бдителни", посочи тя.

Investor.bg

√ Министерствата ще могат да харчат само до 90% от парите си до 1 ноември

Министерствата и държавните агенции и комисии да получават до 90% от одобрените бюджетни средства за годината до 1 ноември, а останалите 10% да им бъдат изплащани само ако това не влошава бюджетното салдо – това предвижда идея, заложена като последен член в Закона за държавния бюджет на Република България за 2027 г.

Мярката няма да се отнася за общинските бюджети, за организациите на делегиран бюджет, или за средствата, свързани със социални плащания по бюджета на Министерството на труда и социалната политика.

За идеята се разбра за първи път от кореспонденцията на финансовия министър и вицепремиер Гълъб Донев с Европейската комисия във връзка с представения на 15 октомври бюджетен план.

След поискани от България разяснения за това как смята да изпълни препоръките на Съвета на Европейския съюз, отправени във връзка с процедурата по свръхдефицит, Донев отговаря на 2 ноември, предлагайки именно идеята, вписана в чл. 114 от внесения законопроект.

Писмото му от 2 ноември стана повод и за спор с опозицията относно това дали е предлагано пренасочване на средства от втория пенсионен стълб към първия като част от мерките за ограничаване на бюджетния дефицит. Божидар Божанов и Ивайло Мирчев от „Демократична България“ обвиниха финансовия министър, че е изпратил до ЕК две писма – едно с предложената пенсионна промяна и второ, в което тя не фигурира. В публикуваното на сайта на ЕК писмо фигурира предложението за ограничаване на разходите за институциите до 1 ноември.

Според приложената информация се очаква мярката да засили разходната дисциплина и да създаде възможности за допълнителни икономии.

В бюджета е заложена и забрана бюджетните организации да планират или харчат средства за празнични, развлекателни и спортни прояви за служителите си. Забранени са и разходите за коледните и новогодишни тържества, както и за други прояви с неслужебен характер.

√ Страните от ЕС ще обсъдят предложение за намален изпитателен срок за новите членки на блока

Ирландия, която е ротационен председател на Съвета на Европейския съюз (ЕС), предлага да се намали изпитателният срок за новите държави членки от 15 на 10 години с възможност за удължаване с още пет, докато правителствата се готвят да финализират позицията си относно новите предпазни мерки, съобщава Euronews.

През последните седмици страните от блока обсъждат как да приложат по-строгите гаранции, предложени от Европейската комисия (ЕК) в началото на октомври, включително пробен период, през който пред новите членки има риск правото им на глас да бъде отнето.

Ирландското правителство, което председателства преговорите, разпространи проект на документ, който обобщава първоначалните позиции на държавите членки. Постоянните представители на страните в Брюксел ще го обсъдят в сряда (18 ноември) във връзка с договора за присъединяване на Черна гора.

Ирландците признават, че държавите членки остават разделени по отношение на основните елементи на проекта. Някои правителства възразяват срещу задействането на институционалните гаранции поради нарушение на принципа на лоялно сътрудничество, което може да е трудно за осигуряване на обективна оценка.

„Държавите членки посочват важността на временното отнемане на правото на глас съгласно тази предпазна мярка за особено сериозни нарушения. Малък брой държави членки обаче се противопоставят на подобна опция“, се изтъква в документа.

Пет държави, водени от Нидерландия, настояват за по-строги предпазни мерки, за да се реагира по-бързо на появата на нов Виктор Орбан. Тъй наречената група на „Приятелите на Западните Балкани“, включително Италия, искат по-персонализиран подход, който избягва поставянето на новите членки в неравностойно положение.

Председателството също така признава, че въпросът се нуждае от допълнително обсъждане. ЕК предложи процесът да бъде задействан, освен ако квалифицирано мнозинство от държавите се противопостави на него.

Някои страни подкрепят т.нар. обратно квалифицирано мнозинство, докато други твърдят, че сериозността на мярката изисква единодушие. Като компромис председателството предлага използването на гласуване с квалифицирано мнозинство.

ЕК се застъпва и за механизъм за мониторинг, който да гарантира, че страните кандидатки спазват ангажиментите си преди официалното присъединяване към блока, с възможност за отлагане на присъединяването в най-сериозните случаи.

В документа се отбелязва и широката подкрепа за предприсъединително наблюдение на така наречените фундаментални принципи, като ценностите на ЕС, върховенството на закона и независимостта на съдебната власт.

Според документа изглежда има обща подкрепа за нов параграф, който да улесни взаимодействието с присъединяващите се държави, когато се предлагат мерки, и за свързване на предприсъединителния мониторинг с клаузата за отлагане.

Няколко държави членки също така искат механизъм за мониторинг след присъединяването. Председателството не включва идеята в правния текст, тъй като има опасения, че това би могло да дублира съществуващите мерки.

Като възможно решение Ирландия предлага факултативна клауза, позволяваща отлагане с квалифицирано мнозинство в области от специфичен интерес, въпреки че това повдигна въпроси дали тя ще се прилага и за нарушения на ценностите на ЕС.

Мениджър

√ БНБ: Активите на инвестиционните фондове у нас нарастват с 33% към края на септември

Активите, управлявани от местните и чуждестранните инвестиционни фондове, които осъществяват дейност в България, нарастват с 33,4 на сто на годишна база до 8,73 млрд. евро към края на септември, сочат данните на Българската народна банка. За сравнение, към края на третото тримесечие на миналата година размерът на управляваните активи възлиза на 6,54 млрд. евро или с 2,19 млрд. евро по-малко спрямо настоящия резултат.

Като процент от брутния вътрешен продукт (БВП) общият размер на активите на местните и чуждестранните инвестиционни фондове към септември 2026 г. е 6,8 на сто, при 5,6 на сто от БВП към септември 2025 г. и 6,6 на сто към края на юни 2026 година, предава БТА.

Към края на септември тази година активите на местните инвестиционни фондове достигат 2,301 млрд. евро, като спрямо същия месец на 2025 г. (2,078 млрд. евро) те се увеличават с 223 млн. евро (10,7 на сто). В сравнение с юни 2026 г. (2,254 млрд. евро) активите се увеличават с 47,6 млн. евро (2,1 на сто).

Активите на местните фондове, инвестиращи в акции, се увеличават със 136,2 млн. евро (10,5 на сто на годишна база) до 1,436 млрд. евро при 1,299 млрд. евро към септември 2025 г., а тези на балансираните фондове и фондовете, инвестиращи в недвижими имоти и други нарастват с 22 млн. евро (7,4 на сто) до 320,7 млн. евро при 298,7 млн. евро към края на септември 2025 година.

Средствата, управлявани от фондовете, инвестиращи в облигации, нарастват на годишна база с 64,8 млн. евро (13,5 на сто) до 545,2 млн. евро към септември 2026 г. (480,4 млн. евро към края на септември 2025 г.).

Географската структура на ценните книжа в активите на местните инвестиционни фондове показва, че към септември 2026 г. инвестициите в България се увеличават на годишна база с 87 млн. евро (8,7 на сто) до 1,082 млрд. евро при 995,4 млн. евро към края на септември 2025 г., а в останалите държави от Европейския съюз – с 97,5 млн. евро (11,6 на сто) до 938,2 млн. евро при 840,8 млн. евро към края на септември 2025 година.

Към края на септември тази година привлечените от резиденти средства в чуждестранните инвестиционни фондове са 6,437 млрд. евро. Спрямо същия месец на 2025 г. (4,469 млрд. евро), те се увеличават с 1,967 млрд. евро (44 на сто). В сравнение с края на юни 2026 г. (6,246 млрд. евро) размерът на пасивите на чуждестранните инвестиционни фондове към резиденти на България се увеличава със 190,2 млн. евро (3 на сто).

√ МОН подготвя промяна на модела за финансиране на училищата

Министерството на образованието и науката (МОН) работи върху промяна на модела за финансиране на училищата, като новата формула няма да бъде приложена с предстоящия бюджет. Това съобщи заместник-министърът на образованието и науката д-р Таня Панчева на брифинг пред журналисти в Областната администрация в Ямбол във връзка с проверките в професионалната гимназия в село Бояново, където бяха установени проблеми с посещаемостта на учениците, предава БТА.

„Работим върху смяна на модела на финансиране на училищата. И да, наистина, това е една от причините, поради които се стига до случаи като този в село Бояново“, заяви Панчева в отговор на журналистически въпрос дали ситуацията налага промяна на принципа парите да следват ученика.

Тя уточни, че промяната няма да бъде осъществена с предстоящия бюджет. „Няма да стане в рамките на следващия бюджет, тъй като самата формула за финансиране на училищата е много компонентна и наистина там трябва да бъде направен изключително подробен анализ, защото е изключително важно за финансирането на системата“, каза заместник-министърът.

Панчева определи случващото се в училището в Бояново като недопустимо за образователната система. При посещението си в учебното заведение същата сутрин тя е установила присъствието на 40 ученици. „Това означава, че наистина има тенденция за трайно непосещаващи ученици в училището“, посочи тя.

В момента екип на дирекция „Организация и контрол“ към МОН извършва цялостна проверка на училището. Тя обхваща както организацията на учебния процес, така и финансовата дейност. След приключването ѝ ще бъдат предприети административни мерки, а при наличие на основания ще бъдат подадени сигнали до прокуратурата.

„Пред нас обаче стоят два пътя. Единият път е да закрием училището, тъй като в него наистина има трайно непосещаващи ученици. Другият път е да подпомогнем неговата дейност и да се опитаме наистина да възстановим нормалния учебен процес, тъй като това е професия и специалност, от която регионът има наистина много-огромна необходимост“, каза Таня Панчева.

В проверката ще бъде задействан и механизмът за обхват на учениците. Всеки ученик ще бъде проверен, за да се установят причините за отсъствието му – икономически, социални или други. Институциите ще търсят възможности за подкрепа, така че децата да бъдат върнати в образователната система. „Всяко дете трябва да бъде част от образователната ни система“, подчерта заместник-министърът.

Таня Панчева съобщи още, че е разпоредено на всички регионални управления на образованието да извършат проверки в училищата в страната за посещаемостта на учениците. Ще бъде проверена и дейността на Регионалното управление на образованието в Ямбол, включително колко проверки са извършвани в училището през предходните години, какво е било установено и какви мерки са предприемани.

Business.dir.bg

√ Годишната инфлация се ускори до 6%, за 5 г. натрупаното поскъпване е 41,5%

Годишната инфлация в България се е ускорила до 6% през октомври, а цените са нараснали с 1,2% спрямо септември. Това показват окончателните данни на Националния статистически институт (НСИ), които са малко по-ниски от предварителната оценка за месеца. Първоначалните изчисления сочеха месечна инфлация от 1,3% и годишна от 6,1%.

За сравнение, през септември месечната инфлация беше отрицателна - минус 0,2%, а годишната достигаше 5,7%. От началото на 2026 г. до октомври натрупаното поскъпване е 5,4%. Средногодишната инфлация за периода ноември 2025 - октомври 2026 г. е 5,1%.

Най-сериозно през октомври са се увеличили цените на облеклото и обувките - със 7,4%, както и на стоките и услугите за развлечения, спорт и култура - със 7%. Образователните услуги са поскъпнали с 2,5%.

При храните и безалкохолните напитки увеличението е 0,6%, а при алкохолните напитки и тютюневите изделия - 1,1%. Цените в здравеопазването, жилищното обзавеждане и услугите за дома, личните грижи и информационните и комуникационните услуги са нараснали с по 0,4%.

По-умерено е поскъпването при ресторантите и хотелите, както и при жилищата, водата, електроенергията, газа и останалите горива - с по 0,3%. При транспортните услуги и стоки не е отчетена промяна.

За последните 3 години - от октомври 2023 г. до октомври 2026 г., потребителските цени са се увеличили общо с 13,7%. За последните 5 години натрупаната инфлация достига 41,5%.

Данните по хармонизирания индекс на потребителските цени, който позволява сравнение с останалите държави от ЕС, показват по-ниска месечна инфлация от 0,7% през октомври. Годишният ръст по този показател е 5,9%, а от началото на годината - 5,6%. Средногодишната хармонизирана инфлация за периода ноември 2025 - октомври 2026 г. е 4,4%.

√ България отчете втория най-голям спад в промишленото производство в ЕС

Промишленото производство в България е намаляло с 8,9% през септември 2026 г. спрямо същия месец на миналата година. Това е вторият най-силен годишен спад сред държавите от Европейския съюз (ЕС), за които има налични данни, показват предварителните оценки на Евростат.

По-голямо свиване е отчетено единствено в Ирландия - с 19,1%. На трето място по спад е Румъния с 6,3%.

На месечна база промишленото производство в България също се понижава - с 0,5% през септември, след като през август беше отчетен ръст от 0,3%.

За сравнение, промишленото производство в ЕС се е увеличило с 0,5% през септември спрямо август, а в еврозоната - с 0,2%. Това е обрат спрямо предходния месец, когато показателят намаля съответно с 0,3% и 0,5%.

На годишна база промишленото производство е намаляло с 0,8% в ЕС и с 1,5% в еврозоната.

Най-силно понижение сред основните промишлени групи е отчетено при недълготрайните потребителски стоки - с 6,1% в ЕС и със 7,5% в еврозоната. В същото време производството на междинни и капиталови стоки, енергия и дълготрайни потребителски стоки е нараснало и в двата региона.

Най-голям годишен ръст на промишленото производство е регистриран в Нидерландия - 8,8%, Унгария - 8,2%, както и в Литва и Малта - по 7,1%.

При сравнението с август най-силно увеличение има в Дания - 3,7%, Полша - 2,9%, Чехия и Словакия - по 2,7%. Най-голямо месечно понижение е отчетено в Ирландия - 5,5%, Люксембург - 3,8%, и Румъния - 2,6%.

3e-news.net

√ Кризата в българската промишленост се задълбочава на фона на крехко възстановяване в Европа

Европейската промишленост показва признаци на стабилизиране след няколко месеца на спад, но възстановяването остава неустойчиво и неравномерно. Докато производството в еврозоната и Европейския съюз се увеличава през септември, България се нарежда сред държавите с най-сериозно влошаване на индустриалната активност. Причините се открояват в рязкото свиване на добивната промишленост и някои производства на метални изделия, съчетано със значително поскъпване на енергията и производствените разходи.

Новите данни на Евростат, публикувани на 16 ноември, показват, че през септември 2026 г. промишленото производство в еврозоната е нараснало с 0,2% спрямо август, а в целия ЕС – с 0,5%. Това е първото месечно увеличение след три последователни месеца на понижение.

На годишна база обаче производството остава под равнищата от септември 2025 г. – с 1,5% в еврозоната и с 0,8% в ЕС.
На този фон България отчита спад от 8,9% на годишна база и 0,5% спрямо август. По-силно годишно понижение в ЕС има единствено Ирландия – 19,1%, следвана от България, както и от Румъния, където производството намалява с 6,3%.
Разминаването показва, че българската индустрия е подложена на по-силен натиск от средния за Европа. В същото време част от икономиките в Централна и Източна Европа – Унгария, Чехия, Полша и Хърватия – отчитат значителен растеж, което означава, че регионалните тенденции не са еднопосочни.

Европа: Месечно възстановяване, но годишният спад се задълбочава

През август промишленото производство намаля с 0,5% в еврозоната и с 0,3% в ЕС. Септемврийското увеличение частично компенсира този спад, но все още не е достатъчно, за да се говори за устойчив обрат.
В еврозоната годишното понижение се задълбочава от 1,1% през август до 1,5% през септември. В ЕС спадът се ускорява от 0,1% до 0,8%.
Различията между основните промишлени групи са значителни.
През септември производството на междинни стоки нараства с 0,7% на месечна база в еврозоната и с 0,8% в ЕС. При дълготрайните потребителски стоки увеличението е съответно 1,3% и 1,2%.
Производството на капиталови стоки, включително машини и оборудване, остава без промяна, докато енергийното производство намалява с 1,7% в еврозоната и с 1,1% в ЕС.

Графиката е генерирана с OpenAI

Най-сериозният проблем на годишна база е производството на нетрайни потребителски стоки, което се свива със 7,5% в еврозоната и с 6,1% в ЕС.

В останалите основни промишлени групи преобладават положителни годишни изменения. Това подсказва, че слабостта на европейската индустрия е концентрирана в определени производства, а не обхваща еднакво всички отрасли.

Централна Европа изпреварва, България и Румъния изостават

Сред държавите членки най-силен месечен ръст през септември е отчетен в Дания – 3,7%, Полша – 2,9%, Чехия и Словакия – по 2,7%.

На годишна база начело е Нидерландия с увеличение от 8,8%, следвана от Унгария с 8,2%, Литва и Малта с по 7,1%, Хърватия със 7% и Чехия с 6,2%.

Германия, най-голямата индустриална икономика в Европа, отчита месечен ръст от 1,3% и увеличение с 0,7% на годишна база. Италия също регистрира месечно възстановяване от 1,2%, но производството остава с 0,1% под равнището от година по-рано.

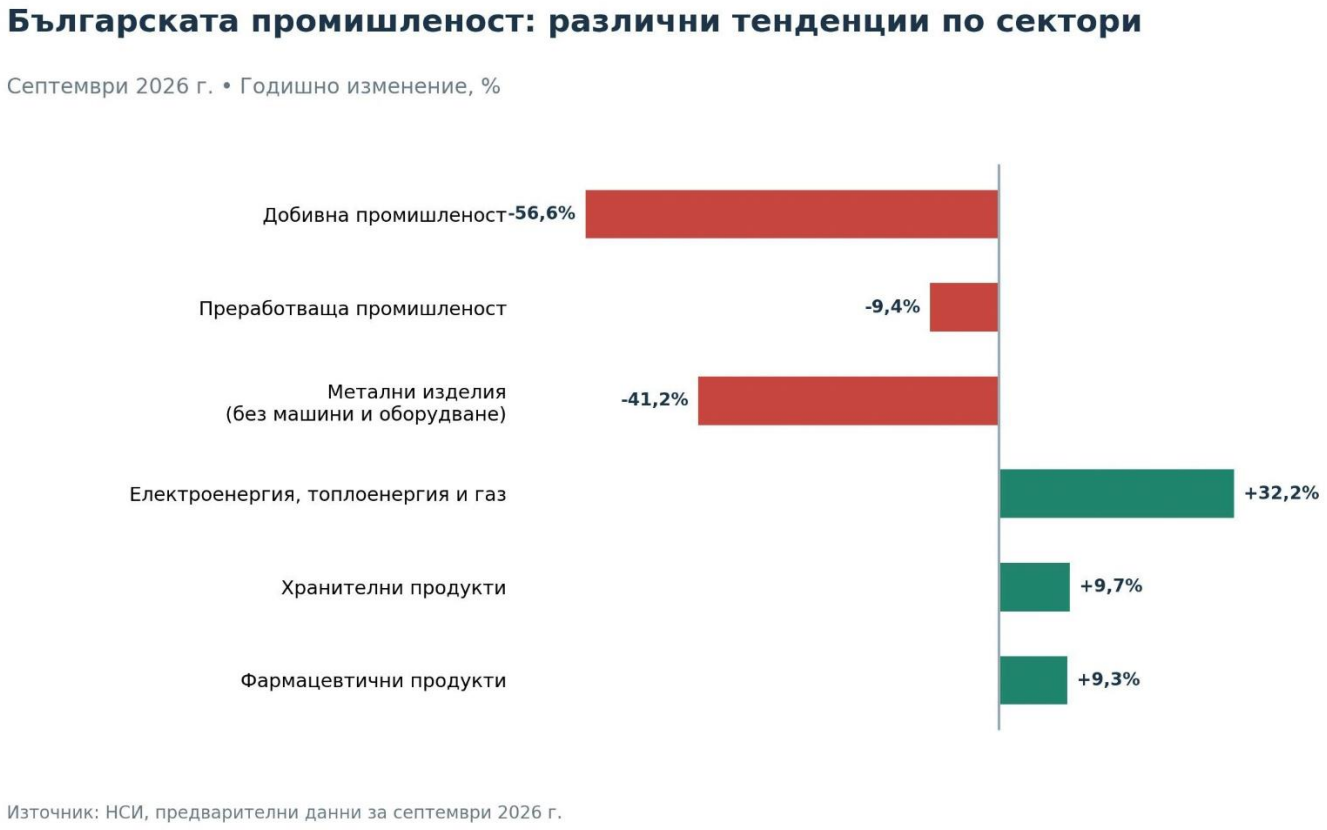
Франция отчита спад от 0,5% спрямо август и 1,2% на годишна база, докато Испания се представя по-добре – с увеличение съответно от 0,9% и 2,1%.

Данните показват, че европейската промишленост навлиза в последното тримесечие на годината с различна скорост на възстановяване. Най-голямото предизвикателство остава устойчивостта на новите поръчки, цената на енергията и способността на предприятията да запазят конкурентоспособността си.

Срив в българската добивна индустрия и металните изделия, ръст в енергетиката и хранителната промишленост

По-подробните данни на Националния статистически институт (НСИ), публикувани на 10 ноември, показват, че спадът в българската промишленост е силно неравномерен.

Най-тежко е положението в добивната промишленост, където производството се свива с 56,6% на годишна база и с 8,4% спрямо август. Особено голям е спадът при добива на метални руди – 68,1% спрямо септември 2025 г.
В преработващата промишленост годишното понижение достига 9,4%. Сред най-засегнатите производства са металните изделия, без машини и оборудване, със спад от 41,2%, и кожените изделия и обувките – с 41,5%.
Тези резултати показват сериозни затруднения в част от традиционните индустриални дейности. Те обаче не означават, че всички предприятия и производства в съответните отрасли се развиват еднакво.

Графиката е генерирана с OpenAI

Обратна тенденция се наблюдава в енергетиката. Производството и разпределението на електричество, топлоенергия и газ нараства с 32,2% на годишна база и с 6,8% спрямо август.
Положителни резултати има и при производството на хранителни продукти – ръст от 9,7% на годишна база, както и при фармацевтичните продукти – увеличение с 9,3%.
В автомобилната индустрия – производството на компоненти, е отчетен месечен ръст от 9,4%, а при компютърната, електронната и оптичната техника – 9,3%. Тези данни показват краткосрочно възстановяване, макар автомобилното производство да остава с 3,3% под миналогодишното равнище.

Графиката е генерирана с OpenAI

Тази секторна картина е важна за оценката на състоянието на индустрията. България не е изправена пред еднакво свиване на всички производства, а пред сериозен спад в определени отрасли, съчетан с растеж в други.

Производствената инфлация: Българските предприятия поемат най-силния ценови натиск в ЕС

Към проблемите с производствените обеми се прибавя и рязкото поскъпване на енергията и производствените разходи.

Според данните на Евростат за септември 2026 г. цените на производител на вътрешния пазар са се увеличили с 22,9% на годишна база в България – най-големият ръст сред държавите членки. За сравнение, средното увеличение е 11,1% в еврозоната и 10,9% в ЕС. В Германия производствените цени са нараснали с 6,7%, във Франция – с 6,8%, а в Полша – с 8,4%. На месечна база България също отчита най-голямо поскъпване в ЕС – 4,6% спрямо август, при средно 2,5% в еврозоната и 2,6% в Съюза.

Това означава, че производствените цени на вътрешния пазар у нас растат повече от два пъти по-бързо от средните за ЕС на годишна база.

Основен фактор за европейското поскъпване е енергията. Според Евростат цените на производител в енергийния сектор са се увеличили с 30,8% в еврозоната и с 30% в ЕС спрямо септември 2025 г.

За България високите енергийни разходи представляват особено сериозен риск за предприятията, които използват големи количества електроенергия и газ – металургията, химическата промишленост, производството на строителни материали и част от машиностроенето.

Когато предприятията не могат да прехвърлят по-високите разходи върху крайните цени, те са принудени да ограничават печалбите, инвестициите или производството.

Тук е важно едно разграничение: данните за производствените цени на вътрешния пазар не измерват пряко поскъпването на българския износ. Те обаче показват значителен натиск върху разходите и конкурентоспособността на предприятията.

Особено тревожно е, че поскъпването съвпада със свиване на производствените обеми. Това ограничава възможностите на индустрията да компенсира по-високите разходи чрез увеличаване на продажбите.

Прогнози за края на 2026 г.: Крехко възстановяване в еврозоната, но с нарастващи рискове

Водещите индикатори за октомври показват, че европейската промишленост вероятно ще запази положителната си динамика през последното тримесечие на годината, макар и с по-бавни темпове.

Според проучването на S&P Global и Hamburg Commercial Bank индексът на мениджърите по поръчките (PMI) в промишлеността на еврозоната се понижава от 52,9 пункта през септември до 52,7 пункта през октомври. Стойността остава над границата от 50 пункта, която разделя разширяването от свиването на икономическата активност.

Производственият компонент на индекса намалява от 53,6 на 52,8 пункта – най-ниското равнище за последните четири месеца. Въпреки това шест от осемте наблюдавани икономики продължават да отчитат растеж, докато Франция и Италия регистрират свиване.

Положителен сигнал е увеличаването на експортните поръчки с най-бързия темп от повече от четири години и половина. Същевременно обаче растежът на новите поръчки се забавя, а поскъпването на енергията и затрудненията във веригите за доставки увеличават производствените разходи.

Главният икономист на S&P Global Market Intelligence Крис Уилямсън определя октомврийските резултати като продължение на най-силния период на растеж на промишлеността в еврозоната от повече от четири години.

Според оценките на Trading Economics PMI може да се понижи към 51,5 пункта до края на четвъртото тримесечие. Ако тази прогноза се реализира, промишлената активност ще остане в зоната на растеж, но възстановяването ще продължи да губи скорост.

ЕЦБ очаква слаб икономически растеж и продължаващ инфлационен натиск

По-широката макроикономическа картина също предполага предпазлив оптимизъм. Според проучването на Европейската централна банка сред професионалните прогнозисти за четвъртото тримесечие на 2026 г. икономиката на еврозоната се очаква да нарасне с 1% за цялата 2026 г. и с 1,3% през 2027 г. Това са прогнози за общия икономически растеж, а не конкретно за промишленото производство.

Очакванията за инфлацията са повишени до 3% през 2026 г. и 2,6% през 2027 г. Основната причина е по-продължителното поскъпване на енергийните суровини и отражението му върху останалите цени.

ЕЦБ отбелязва, че прогнозите за икономическия растеж остават предимно в отрицателна посока заради геополитическото напрежение и възможните нарушения на енергийните доставки. Тези прогнози показват, че европейската промишленост може да продължи постепенното си възстановяване, но без предпоставки за бърз и равномерен растеж във всички държави.

За последното тримесечие на 2026 г. най-вероятният сценарий е умерено разширяване на промишлената активност, съпроводено с високи разходи и несигурност около поръчките.

България: По-осезаемо възстановяване се очертава едва през 2027 г.

За българската промишленост перспективите до края на 2026 г. остават по-неблагоприятни. Съчетанието от спад в добивния сектор, затруднения в част от преработващата промишленост и рязко поскъпване на производствените разходи ограничава възможностите за бързо възстановяване.

Според оценки на EY и Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) българската икономика може да постигне растеж на БВП между 2,7% и 2,9% през 2026 г. Тези очаквания са свързани основно с вътрешното потребление и сектора на услугите, докато промишлеността остава по-слабото звено.

Подобно разминаване между общия икономически растеж и индустриалната активност е възможно, когато потреблението и услугите компенсират спада в производството.

Според есенната макроикономическа оценка на Министерството на финансите високите енергийни цени и геополитическата несигурност ще продължат да поддържат инфлационен натиск през втората половина на 2026 г.

За предприятията това означава по-високи разходи, по-трудно планиране на инвестициите и риск от допълнително свиване на производството в най-енергоемките отрасли.

Положителните резултати в хранителната и фармацевтичната промишленост, електрониката и някои автомобилни производства показват, че съществуват възможности за растеж. Но засега те не са достатъчни, за да компенсират общото понижение на промишления индекс.

Възстановяването през 2027 г. ще зависи най-вече от три фактора: стабилизиране на енергийните цени, подобряване на външното търсене и възстановяване на производството в силно засегнатите отрасли. Допълнително значение ще имат инвестициите в енергийна ефективност, модернизация на производствените мощности и технологии с по-висока добавена стойност.

Европа се стабилизира, България рискува да изостане още повече

Данните на Евростат и водещите индикатори за октомври показват, че европейската промишленост постепенно излиза от период на слаба активност, но възстановяването остава крехко.

За България картината е значително по-тревожна. Годишният спад на производството от 8,9%, съчетан с най-високото поскъпване на производствените цени в ЕС, показва сериозен натиск върху индустриалната конкурентоспособност.

Особено важно е, че спадът не се ограничава до добивната промишленост. Преработващият сектор също отчита значително понижение, което поставя въпроси за състоянието на предприятията и перспективите пред индустриалния износ.
Ако европейската промишленост продължи да се възстановява през 2027 г., това би могло да подкрепи българските предприятия, включени в международните вериги за доставки. Но положителният ефект няма да бъде автоматичен.
Основният риск е България да продължи да губи позиции спрямо икономики като Чехия, Полша и Унгария, които вече отчитат значително по-добри индустриални резултати. За да бъде преодоляно това изоставане, са необходими не само по-ниски и предвидими енергийни разходи, но и инвестиции в производителност, модернизация и развитие на отрасли с по-висока добавена стойност.

√ 20 години в ЕС: България и Румъния свиват икономическата дистанция с Европа

В Европейският парламент започват поредица от събития, свързани с 20-годишнината от присъединяването на България и Румъния към Европейския съюз. Събитието в Брюксел ще събере представители на европейските институции и ключови политически фигури, участвали в процеса на интеграция на двете държави. Две десетилетия след историческото разширяване на ЕС икономическата равносметка показва значителен напредък, но и редица нерешени структурни проблеми.
Домакин на събитието е председателят на Европейския парламент Роберта Мецола. Сред очакваните участници са бившият български премиер Симеон Сакскобургготски, главният преговарящ за членството на България и първи български еврокомисар Меглена Кунева, както и бившият председател на Европейската комисия Жан-Клод Юнкер. В инициативата ще се включат и евродепутати от двете страни.
Официално България и Румъния ще отбележат две десетилетия членство в Европейския съюз на 1 януари 2027 г.

От икономически преход до европейска интеграция

Присъединяването на България и Румъния на 1 януари 2007 г. бе част от петото и най-мащабно разширяване в историята на Европейския съюз, започнало през 2004 г. С приемането на двете държави броят на страните членки достигна 27, а ЕС разшири географското и икономическото си присъствие в Черноморския регион.
България подаде официална молба за членство през декември 1995 г., започна преговори през февруари 2000 г. и ги приключи през декември 2004 г. Договорът за присъединяване бе подписан на 25 април 2005 г. в Люксембург.
Членството отвори пред българския и румънския бизнес възможности за достъп до единния европейски пазар, свободно движение на капитали, интеграция в международните производствени вериги и финансиране на мащабни инфраструктурни проекти.

Две десетилетия на икономическо догонване

Според анализи на Изследователската служба на Европейския парламент, публикувани на 16 ноември 2026 г., двете държави са постигнали съществено икономическо сближаване с останалата част от ЕС.
Брутният вътрешен продукт на човек от населението в България, измерен по стандарт на покупателната способност, е нараснал от 38,4% от средното европейско равнище през 2006 г. до 68% през 2025 г.
Румъния отчита още по-силна конвергенция – от 44% през 2007 г. до 78% през 2025 г. Реалният размер на румънската икономика се е увеличил с приблизително 67% спрямо 2006 г.

Икономическото догонване на България и Румъния

Достъпът до единния пазар промени и структурата на външната търговия. Българският износ на стоки и услуги почти се е удвоил в реално изражение между 2007 и 2025 г., докато над две трети от румънския износ вече е насочен към останалите държави от ЕС.

Европейските фондове като двигател на модернизацията

Един от най-видимите ефекти от членството е модернизацията на транспортната, социалната и градската инфраструктура.
Между 2007 и 2025 г. дължината на автомагистралите в България се е увеличила от 418 на 877 километра. Европейското финансиране подпомогна разширяването на столичното метро, модернизирането на земеделието и инвестициите в производствени мощности.
Европейските средства имат стратегическо значение и за трансформацията на енергийния сектор – от модернизацията на електропреносната инфраструктура до развитието на възобновяемите енергийни източници, енергийната ефективност и намаляването на зависимостта от изкопаеми горива.

Шенген и Еврозоната – следващият етап от интеграцията

След години на политически преговори България и Румъния станаха пълноправни членове на Шенгенското пространство на 1 януари 2025 г. Премахването на контрола по вътрешните сухопътни граници създаде предпоставки за намаляване на логистичните разходи, улесняване на търговията и повишаване на конкурентоспособността на бизнеса.

България направи още една стратегическа стъпка на 1 януари 2026 г., когато стана 21-вият член на еврозоната. Въвеждането на единната европейска валута премахна разходите за превалутиране при операции в евро и задълбочи интеграцията на страната в европейската финансова система. Румъния продължава да използва националната си валута – румънската лея.

Нерешените предизвикателства

Въпреки икономическия напредък България и Румъния продължават да се сблъскват с демографски проблеми, недостиг на квалифицирана работна ръка, регионални дисбаланси и необходимост от институционални реформи.

За България особено сериозно предизвикателство остава неравенството в доходите, което е най-високото в Европейския съюз. Производителността на труда, качеството на образованието и ефективността на публичните инвестиции ще определят темповете на бъдещото икономическо догонване.

Двадесет години след присъединяването към ЕС стратегическият въпрос пред София и Букурещ вече не е как да се интегрират в европейската икономика, а как да се превърнат в нейни по-конкурентоспособни и технологично развити участници.

След две десетилетия на догонващ растеж следващият етап изисква преминаване към икономически модел, основан на иновации, висока добавена стойност, инвестиции и производителност.

Ключови дати от европейската интеграция на България

14 декември 1995 г. – България кандидатства за членство в ЕС.

Февруари 2000 г. – начало на преговорите за присъединяване.

25 април 2005 г. – подписване на Договора за присъединяване.

1 януари 2007 г. – България и Румъния стават членове на ЕС.

1 януари 2018 г. – първо българско председателство на Съвета на ЕС.

1 януари 2025 г. – пълноправно членство в Шенген.

1 януари 2026 г. – България става член на еврозоната.

1 януари 2027 г. – 20 години членство в ЕС.

Bloomberg TV Bulgaria

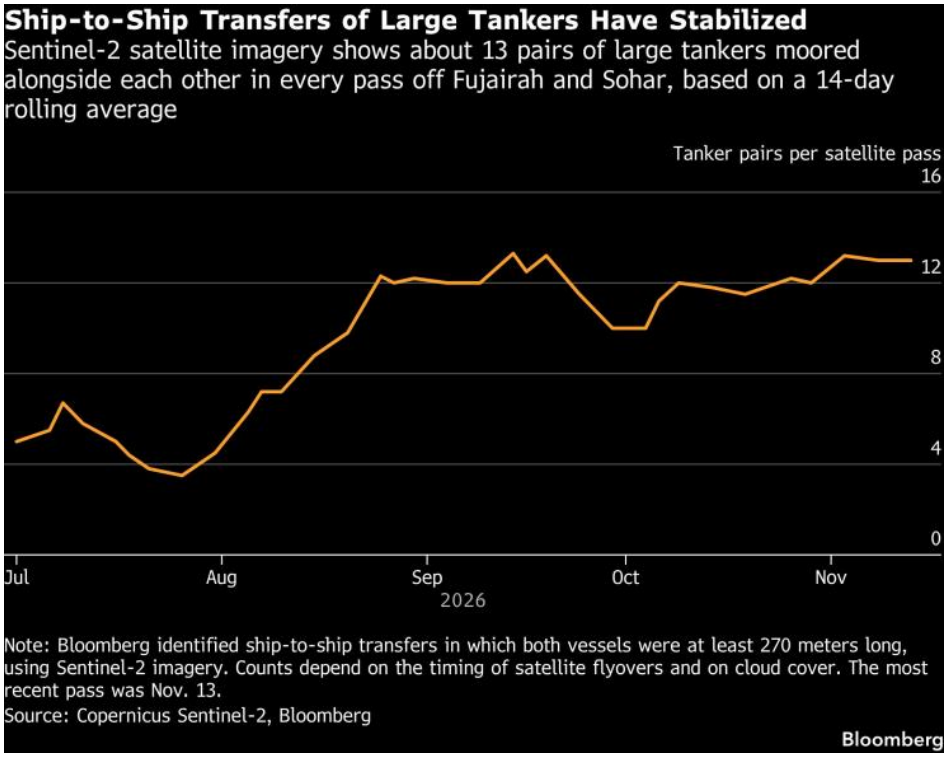
√ На пазарите има предостатъчно петрол въпреки атаките в Ормузкия проток

Повече от осем месеца след началото на войната с Иран димът продължава да се издига от петролните танкери, докато Техеран извършва поредни атаки в близост до Ормузкия проток. И въпреки това на световния пазар има повече от достатъчно суров петрол.

Саудитска Арабия, фактическият лидер на Организацията на страните износителки на петрол (ОПЕК), съобщи, че през октомври е добивала по 10,5 млн. барела дневно - равнище, достигано само веднъж от 2022 г. насам.

Ирак и Кувейт също отчетоха значително увеличение, докато Обединените арабски емирства вече не са обвързани с квотите на ОПЕК, което им позволява да добиват толкова петрол, колкото пожелаят. Доставките от страните в Персийския залив леко намаляха през тази седмица, но остават на стабилни нива въпреки множеството атаки, според TankerTrackers.com Inc.

Изобилното предлагане допълнително засили натиска върху цените на петрола. В определен момент през тази седмица фючърсите бяха надолу с почти 25% за месеца, което облекчи опасенията за инфлацията и осигури глътка въздух за световната икономика. Цените на физическите доставки също се сринаха, тъй като производителите се конкурират за клиенти, а прекомерно високите разходи за транспорт започват да се понижават.

Прехвърлянията „от кораб на кораб“ на големи танкери се стабилизираха

Възстановяването обаче остава несигурно. Атаките са отнели живота на поне един моряк през този месец, а разлятият петрол достига плажовете в региона. При постоянно нарастваща заплаха за корабоплаването и твърдения на иранските медии за атаки срещу навигационно оборудване в близост до Ормузкия проток петролните потоци са непостоянни и могат да се забавят във всеки момент.

Петролният сектор демонстрира устойчивост въпреки рисковете

На скорошна конференция в Абу Даби представители на властите в Обединените арабски емирства обаче побързаха да подчертаят устойчивостта на индустрията. Способността да се поддържа потокът от суров петрол, демонстрирана и в останалите страни от Персийския залив, помогна доставките от Близкия изток да се върнат близо до нивата отпреди войната и доведе до спад на цената на петрола сорт Brent под 90 долара за барел в определен момент през тази седмица.

„За нас, националните корабоплавателни компании, няма избор“, заяви на конференция в Дубай Халид Алхамад, президент по управлението на корабния флот на саудитската компания Bahri. *„Все още трябва да преминаваме през Ормузкия проток. Трябва да продължим да транспортираме енергията.“*

Това е забележителен обрат спрямо някои от най-мрачните опасения в началото на войната. Преди конфликта около една пета от световния петрол преминаваше през Ормузкия проток, а анализаторите предупреждаваха, че евентуалното му затваряне може да изпрати цените на суровия петрол над 200 долара за барел.

Миналата седмица на Adipec, най-голямата петролна конференция в Близкия изток, висши ръководители от индустрията се обединиха около мнението, че петролните пазари изглеждат добре снабдени в навечерието на 2027 г. По-нататъшно понижение на цените би могло да облекчи борбата с инфлацията, макар че усилията за възстановяване на запасите, изчерпани по време на войната, могат да ограничат мащаба на спада.

Възстановяването достигна важен етап в петък, когато Международната агенция по енергетика (МАЕ) съобщи, че предлагането на петрол надвишава търсенето за първи път от началото на войната. Увеличаването на производството извън Персийския залив помогна за смекчаване на натиска върху световните пазари. Седмичният добив на суров петрол в САЩ за първи път надхвърли 14 млн. барела дневно, а последните данни за Бразилия и Гаяна също показват рекордни нива.

МАЕ заяви, че тази промяна, съчетана с рязкото понижение на цените на физическите доставки на суров петрол, подсказва, че пазарът „*показва първоначални признаци на възстановяване на баланс*а“.

Високите цени на горивата и транспортните разходи остават проблем

На отделни места обаче продължава да има недостиг на предлагане. Цените на горивата остават значително по-високи от тези на суровия петрол. Например дизелът в Европа се търгува на цена от около 170 долара за барел. Разходите за корабоплаване също продължават да са исторически високи. Транспортирането на суров петрол от САЩ до Азия добавя приблизително 20% към цената на американския петрол - повече от два пъти надценката спрямо преди година.

Въпреки това дори тези затруднения отслабнаха. Разходите за морски превози остават високи, но са значително под екстремните нива, наблюдавани преди месец. Цените на бензина на дребно в САЩ също паднаха под 4 долара за галон за първи път от юли насам, според Американската автомобилна асоциация.

„Завръщането на доставките от Персийския залив понижи цените, наред с раздуването на транспортния балон“, заяви Саша Фос, анализатор в CSC Commodities на Marex Group. *„Пазарът е подложен на по-малък натиск, отколкото преди, но октомври беше месецът с най-много инциденти с плавателни съдове в Ормузкия проток, така че рисковете все още съществуват.“*

Войната намалява търсенето и променя баланса на пазара

Възстановяването на баланса обаче има своята цена. Vitol Group, най-големият независим търговец на петрол в света, заяви наскоро, че войната с Иран е намалила световното потребление на петрол с около 3 млн. барела дневно - оценка, потвърдена и от други големи търговци. С други думи, пазарът намира отново равновесие отчасти защото войната рязко е ограничила търсенето на различни горива в различни региони.

Вносът на суров петрол в Китай е намалял с около 15% на годишна база до 9,9 млн. барела дневно през октомври. Европейските държави отчитат двуцифрени спадове в търсенето на дизел, докато потреблението на бензин в САЩ е било малко по-ниско спрямо година по-рано по време на пиковия летен сезон за пътувания.

Възстановяването на предлагането започна с пълна сила през лятото и оттогава набира скорост. То се вижда в постоянното увеличение на трансферите на петрол от кораб на кораб в Оманския залив. При тази разрастваща се схема за транспорт търговците разтоварват товарите си на нови плавателни съдове непосредствено извън Ормузкия проток.

Това остави търговците с изобилие от товари за продажба. Тази седмица Abu Dhabi National Oil Co. намали цената на основния си сорт суров петрол, за да привлече купувачи. Саудитска Арабия също понижи цените на основните си петролни сортове, макар че кралството продава по-малко барели по дългосрочни договори, отколкото преди войната, което затруднява проследяването на ценовата му политика. Вместо това страната все по-често прибягва до продажби на отделни партиди при конкретни условия.

Тези намаления на цените подчертават колко големи количества петрол напускат Персийския залив, въпреки че танкерите продължават да бъдат атакувани.

„Алтернативните маршрути и системата за прехвърляне на товари между корабите успяха да предотвратят рязкото покачване на цените“, заяви Джон Килдаф, партньор в Again Capital. *„Остава въпросът доколко устойчиво е това. Преминахме през период, в който иранците не създаваха особено големи проблеми в протока. Напоследък обаче атаките отново се засилиха и съществува опасение, че ситуацията може да излезе извън контрол*.“

√ Четирите сили, които преобразяват бъдещето на Частното банкиране

Като единствен представител от нашата страна на тазгодишния световен форум за управление на благосъстоянието на Datos Insights в Ню Йорк, САЩ, имах привилегията да наблюдавам от първия ред анализите и коментарите на водещи специалисти и изявени международни лектори в областта на финансите относно дълбоката структурна трансформация, през която преминава глобалната индустрия за частно банково дело. Настоящият момент не е просто епизод на технологична модернизация, а фундаментална пренастройка на модела, по който финансовите институции изграждат доверие и управляват капитал, пише в свой коментар Асен Стойчев - Директор „Частно банкиране“, Fibank.

Големият извод от форума е ясен: традиционният модел на частно банкиране и управление на богатството губи почва под натиска на информираните и дигитално зрели клиенти. За да запазят пазарния си дял, банките трябва да прераснат в т.нар. „Интелигентни фирми за управление на богатство“ (Intelligent Wealth Firms) – институции, при които данните, оперативните платформи и частните банкери функционират като единна, безконфликтна екосистема.

Парадоксът на мобилността: Доволни, но готови за промяна

Едно от най-удивителните проучвания, представени на форума, проведено сред 900 клиента с висока нетна стойност (HNWI) в САЩ, разкрива мащабен парадокс. Въпреки че 87% от клиентите заявяват обща удовлетвореност от основния си банков партньор, близо 29% от тях възнамеряват да сменят основната си банка през следващите 12 месеца.

Цифрите са още по-стряскащи, когато става дума за клиентите под 45 години, при които процентът е 34%, а при тези с активи над $5 млн., дори 44%. Това показва, че удовлетвореността вече не би следвало да се третира като гаранция за лоялност.
Клиентите очакват лични инвестиционни съвети от най-висок калибър, комбинирани с безупречни дигитални услуги. Ако институцията не съумее да свърже порталното изживяване с работата на частния банкер, клиентският капитал много бързо мигрира в търсена на по-добра алтернатива.

Четирите интеграционни сили на промяната

Докладите и дискусиите на конференцията очертаха четири основни фактора, които действат едновременно върху банковия сектор:

Еволюцията на Изкуствения Интелект

От спомагателен към агентен ИИ. Широко наблюдаван е прехода от базови ИИ, инструменти фокусирани върху подготовка за срещи, автоматично водене на бележки и резюмета на стенограми, носещи бърза възвръщаемост на инвестицията към значително по-усложнени агентни системи, които автономно ребалансират портфейли и изпълняват автоматично и самостоятелно работни операции и процедури от край до край.
Данните обаче чертаят ясна граница на доверието: докато над 60% от клиентите приемат дигитална автоматизация за рутинни актуализации, то под 30% се доверяват на ИИ без намесата на реален съветник за комплексни дейности като структуриране и прехвърляне на семейния капитал към следващите поколения или многокомпонентно данъчно планиране.
Нещо повече – 62% от HNWI клиентите вече използват ChatGPT за второ мнение относно препоръките на своя банкер, което означава, че консултантите трябва да бъдат подготвени във всеки един момент да валидират или отхвърлят предварително направените от клиента проучвания.

Унифицирани управлявани сметки (UMA) и частни пазари.

Очакванията са пазарът на доверително управление в САЩ да достигне $31,8 трилиона до 2028 г. Съвременните инвеститори във високия сегмент изискват цялото им домакинско богатство – обхващащо публично търгувани акции, директно индексиране, интервални фондове и частен капитал (PE) – да се управлява в рамките на единствена усъвършенствана инвестиционна сметка/портфейл (UMA).
Въвеждането на частни пазари и алтернативни инвестиции в унифицираните модели изисква стабилни технологични партньорства и автоматизирана архитектура, която да управлява бекофис процеси като капиталови вноски и вторична ликвидност, без това да натоварва оперативната работа на банкерите.

Нетрадиционни конкуренти и хибридна сегментация

Несъмнено, дигиталните платформи агресивно навлизат при младите клиенти от високия сегмент (23% от клиентите под 45 г. ги посочват като основен партньор). По-младите клиенти с висока нетна стойност осъзнават, че дигиталните инструменти понижават оперативните разходи и очакват структурата на таксите им да отразява тези икономии. В този смисъл, традиционните частни банки трябва да защитават пазарния си дял, като съчетават професионалния човешки опит с дигитални възможности за самообслужване.
Данните обаче показват, че прилагането на опростен универсален хибриден модел създава конфликтни точки – между 33% и 40% от така наречените хибридни клиенти се сблъскват например с усещането, че са принудени да избират еднозначно между дигитален инструмент или интеракция с консултант, повторно да предоставят вече обявена от тях информация пред банката при последваща комуникация или пък умишлено да бъдат насочвани към електронен портал, когато реално се нуждаят от човешко взаимодействие.
Ясно различимо е разминаването на клиентските предпочитания според възрастовата група и нивото им на дигитален комфорт - 94% от клиентите на възраст 18-44 години потвърждават изискванията си за първокласно дигитално самообслужване в комбинация с отлична запознатост и готовност за намеса от страна на консултанта им, а провалите в интеграцията предизвикват незабавна смяна на институцията.
Клиентите на възраст 45-64 години пък се разделят на две категорични групи, базирани на самоизбор между премиум дигитален подход и консиерж услуги от консултант, докато при групата 65+ години, 51% предпочитат редовните срещи с техния банкер очи в очи.

Големият преход на богатство и промяната в „агентността“.

Генерационната трансформация в частното банкиране е един от най-значимите процеси във финансовия сектор в наши дни, движен от така нареченото „Голямо прехвърляне на богатство“ (Great Wealth Transfer). В следващите две десетилетия

се очаква поколението на бейби бумърите да завещае десетки трилиони долари на своите наследници от поколенията X, Y и Z.

При тази смяна на поколенията, между 70% и 80% от активите напускат банката, ако институцията не е съумяла да изгради връзка с нефинансовия съпруг или наследниците на основния клиент при негова смърт или оттегляне от управлението на семейните финансови дела поради друга причина. В този контекст, очакваният многотрилионен преход на богатство не трябва да се разглежда просто като вертикално изместване към по-млади наследници - това е и страничен преход към съпрузите/партньорите, които текущо изграждат и наследяват богатство с безпрецедентни темпове.

Тук е мястото да се направи и разликата между прехвърлянето на юридическата собственост, което се случва в рамките на до няколко дни и „агентността“ – знанията, увереността и правомощията за вземане на решения, които се изграждат с години. Изследванията на Williams & Preisser показват, че 95% от провалите при прехвърляне на богатство между поколенията се дължат на човешки фактори (60% срив в комуникацията, 25% неадекватна подготовка на наследниците, 10% липса на споделена семейна цел), докато само 5% са причинени от технически грешки в планирането.

Ключова стратегия за частните банки

За банките, успехът в новото десетилетие изисква излизане от шаблоните. Клиентската ангажираност е параметър, с най-висок потенциал – преминаването от ниска към висока ангажираност носи осемкратно увеличение на удовлетвореността при клиентите и премахва ценовия натиск върху банковите такси.

Що се касае до нашия банков сектор, погледът към тези световни тенденции показва ясно: частното банково дело трябва бързо да възприеме и интегрира сегментираните хибридни модели спрямо изискванията на клиентите към конфигурация на обслужване и да осигури технологична свързаност, при която банкерът разполага с пълна видимост върху дигиталния живот на клиента.

Банките трябва да гарантират, че CRM системите улавят дигиталните взаимодействия на клиентите в реално време и автоматично подтикват консултантите да се намесят, когато целите на клиента се отклонят от курса или възникне пазарна волатилност.

Във връзка с ефективното задържане на клиенти, институциите трябва да изградят структурирани рамки за семейни срещи, фокусирани върху историята на основателя, основните ценности, пътните карти за унаследяване и ранно ангажиране на наследниците, а не само фокус върху салдата и отчетите по инвестиционни сметки.

Не на последно място, новата реалност изисква, инвестиционните компании непрекъснато да измерват качеството на интеграция и ангажираността на клиентите, вместо да разчитат само на статични оценки за удовлетвореност.

Капитал

√ Загубата на "Булгаргаз" расте със 70% до 28 млн. евро за първото тримесечие на 2026

Ситуацията в "Булгаргаз" вече е почти катастрофална. Държавният доставчик на природен газ с бързи темпове трупа нови загуби и по всичко личи като за първото тримесечие на 2026 г. загубата е 28 млн. евро, което е ръст от 70% спрямо същия период на м.г. В същото време отрицателният собствен капитал е -262 млн. евро (при -234 млн. евро в края на 2025 г.), а натрупаната загуба вече е -391 млн. евро.

Това за момента е и последният, най-актуален отчет на компанията, въпреки че досега дружеството трябваше да е представило и финансите си до края на септември. Забавянето може да е по две причини - или затруднения с изготвянето на отчетите, или умишлено забавяне на публикуването им, за да не се създава ново напрежение на фона на проблемите със софийското парно и бюджетната процедура, която тече в момента.

Парадоксът в отчета на "Булгаргаз" е, че всъщност брутната печалба от продажбата на природен газ расте два пъти - до 16 млн. евро, но оперативният резултат остава отрицателен заради разходите по неизползвания договор за капацитет с турската "Боташ", което в пари достига 37 млн. евро за тримесечието, показват още финансите на дружеството. Към 31.03.2026 г. са продадени 6 655 810 MWh природен газ, което е увеличение с малко над 5% в сравнение със същия период на м.г.

Огромна тежест продължава да бъде дългът на "Топлофикация София" - просрочените брутни вземания на "Булгаргаз" към края на март вече са се увеличили на почти 809 млн. евро и към момента продължават да растат. За "Капитал" изпълнителният директор на "Булгаргаз" Георги Татарски съобщи, че към момента (10.11 - бел. авт.) задълженията на софийското парно само към държавния доставчик вече надхвърлят 970 млн. евро, а със започването на отоплителния сезон дългът със сигурност ще надхвърли 1 млрд. евро.

За да обезпечи доставките на газ за "Топлофикация София", "Булгаргаз" разчита на допълнителна ликвидна подкрепа от БЕХ и от търговските банки чрез кредитни линии. Това обаче не е устойчив модел в дългосрочен план. - Георги Татарски, изпълнителен директор на Булгаргаз

Игра на регулиран пазар

Регулираният пазар на природен газ също е проблем за компанията. За първите три месеца на годината приходите от продажби намаляват с 22%, въпреки че продадените обеми са по-големи. Причината за това е, че цената на природния газ е регулирана и за първото тримесечие тя е със средно около 26% по-ниска спрямо същия период на 2025 г. Регулираният пазар формира значителен дял от приходите - 73%, или почти 178 млн. евро, докато от свободно договорените цени през първото тримесечие са дошли около 33 млн. евро, показва отчетът на дружеството.

"Булгаргаз" и в момента работи на цени, значително под пазарните на нидерландския хъб TTF. За ноември енергийният регулатор одобри повишение на цената с 32.5%, или 58.43 евро/MWh без цени за достъп, пренос, акциз и ДДС при стойности на TTF по това време от около 100-105 евро/MWh.

В микса участват и количества по договора с Азербайджан, както и втечнен природен газ по договори с различни търговци. Новото заявление на "Булгаргаз" за декември предвижда увеличение с около 14% спрямо цената за ноември, но дори и да бъде одобрено, природният газ в България отново ще бъде на значително по-ниска цена спрямо европейските пазари.

"Боташ", "Топлофикация" и ново ръководство

Интересни са и събитията, настъпили след публикуването на отчета на "Булгаргаз". В тях влизат 15-месечното замразяване на плащанията по договора с "Боташ", което бе договорено в началото на юли. То предвижда през този период компанията да плаща само за реално използвания капацитет от българска страна.

Място в отчета намира и поредното споразумение (от юли), свързано с разсрочването на дълга на "Топлофикация София", като страна в него е и Фонд "Сигурност на електроенергийната система". Отбелязана е и смяната на ръководството на компанията - след вписването на нов Съвет на директорите на БЕХ в края на май (с изпълнителен директор Андрей Живков), през юли е избран нов Съвет на директорите на "Булгаргаз". Постът изпълнителен директор поема настоящият му ръководител - Георги Татарски, а неговият предшественик - Веселин Синабов, остава член на борда. Председател става Веселина Канатова-Бучкова.

Интересен детайл тук е, че разходите за възнаграждения и осигуровки към края на март растат с почти 8% до 637 хил. евро (при 592 хил. евро година по-рано). Разходите за възнаграждения и осигуровки на ключовия управленски персонал възлизат на 72 хил. евро (при 43 хил. евро към март 2025 г.).

Cross.bg

√ Теми и гости в сутрешните блокове

БНТ, Денят започва"

- Тема: Какви ще бъдат средствата за образование през следващата година? И още: за реформите в сектора; Гост - ресорният министър проф. Георги Вълчев.
- Тема: Какво залагат управляващите в бюджета за следващата година - за предложенията в социалната сфера и сметките на държавата.
- Тема: За модернизацията на армията и средствата в отбраната.; Гост: командирът на Сухопътните войски генерал-майор Деян Дешков.
- И още: за новите бойни машини „Страйкър" и подготовката по усвояването им в 61-ва механизирана бригада

БТВ, "Тази сутрин"

- Тема: Бюджетът на вразумяването; Гост - министър Наталия Ефремова
- Тема: Какво ще е наказанието на граничния полицай